

BIULETYN INFORMACYJNY

WEWNĘTRZNA PUBLIKACJA OGÓLNOPOLSKIEGO STOWARZYSZENIA REFERENDARZY SĄDOWYCH

*Z okazji zbliżających się
Świąt Bożego Narodzenia,
Zarząd Stowarzyszenia
składa Członkom
Stowarzyszenia oraz
wszystkim Czytelnikom
Biuletynu życzenia
zdrowych, spokojnych
i wesołych Świąt oraz wszelkiej pomyślności
w 2005 Roku.*

AKTUALNOŚCI

- w dniu 07 października 2004r Zarząd Stowarzyszenia za pośrednictwem poczty elektronicznej zwrócił się do Biblioteki Narodowej w Warszawie – Narodowego Ośrodka ISSN i Krajowego Biura ISBN z prośbą o przedstawienie trybu uzyskania numeru ISSN dla czasopisma, które Stowarzyszenie zamierza wydawać zarówno w formie elektronicznej (np. publikacja na stronie internetowej Stowarzyszenia – portal publikacyjny) oraz w formie zeszytowej; w dniu 20 października 2004r Zarząd Stowarzyszenia otrzymał od Biblioteki Narodowej odpowiedź za pośrednictwem poczty elektronicznej w przedmiocie trybu uzyskania numeru ISSN dla czasopisma internetowego;
- w dniu 13 października 2004r Zarząd Stowarzyszenia za pośrednictwem poczty elektronicznej otrzymał od Polskiego Serwera Prawa propozycję umieszczenia informacji o Stowarzyszeniu na tym portalu; w dniu 17 października 2004r Przewodniczący Zarządu przesłał za pośrednictwem poczty elektronicznej wypełnioną ankietę z danymi Stowarzyszenia;
- w dniu 14 października 2004r Zarząd Stowarzyszenia na piśmie zwrócił się do Biblioteki Narodowej w Warszawie – Narodowego Ośrodka ISSN i Krajowego Biura ISBN z prośbą o przedstawienie trybu uzyskania numeru ISSN dla czasopisma, które Stowarzyszenie zamierza wydawać zarówno w formie elektronicznej (np. publikacja na stronie internetowej Stowarzyszenia – portal publikacyjny) oraz w formie zeszytowej; w dniu 21 października 2004r Zarząd Stowarzyszenia otrzymał od Biblioteki Narodowej odpowiedź na piśmie w przedmiocie trybu uzyskania numeru ISSN dla czasopisma internetowego;
- w dniu 18 października 2004r informacja o Stowarzyszeniu wraz z adresem strony została zamieszczona na stronie internetowej Polskiego Serwera Prawa (www.lex.pl) w zakładce stowarzyszenia;
- w dniu 02 listopada 2004r Zarząd Stowarzyszenia przesłał do Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Prawa Europejskiego w Ministerstwie Sprawiedliwości raport przedstawiciela Stowarzyszenia z Kongresu EUR w Luksemburgu, który odbył się w dniach 29.09.2004r – 03.10.2004r;
- w dniu 15 listopada 2004r Zarząd Stowarzyszenia zwrócił się do Departamentu Organizacyjnego w Ministerstwie Sprawiedliwości z prośbą o udostępnienie i przesłanie na adres siedziby Stowarzyszenia listy aktualnie zatrudnionych referendarzy sądowych;
- w dniu 17 listopada 2004r Zarząd Stowarzyszenia za pośrednictwem poczty elektronicznej zwrócił się do Wydawnictwa Prawniczego LEX (Polski Serwer Prawa) z prośbą o zamieszczenie na stronie internetowej w dziale: korporacje i stowarzyszenia, obok odnośnika sędziowie i prokuratorzy także odnośnika: referendarze sądowi (w zakresie informacji jak w przypadku odnośnika sędziowie i prokuratorzy); w dniu 18 listopada 2004r Zarząd również za pośrednictwem poczty elektronicznej otrzymał odpowiedź, że w związku z przebudową Polskiego Serwera Prawa następuje wyłącznie aktualizacja danych bez żadnych dodatkowych poprawek w wyglądzie strony, natomiast propozycja Zarządu Stowarzyszenia w przedmiocie zamieszczenia nowych odnośników do wymienionej kategorii zostanie poruszona przy okazji reorganizacji Polskiego Serwera Prawa;
- w dniu 24 listopada 2004r Zarząd Stowarzyszenia zwrócił się z prośbą do Polskiego Wydawnictwa Profesjonalnego – Oddział Wydawnictwo Prawnicze LEX spółka z o.o., o informację w przedmiocie możliwości rozszerzenia oferty Wydawnictwa w ramach Systemu Informacji

Stowarzyszenie zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem KRS 0000004155.

REGON 276655738, NIP 676-22-05-488. Konto: Bank Zachodni WBK S.A. I Oddział Katowice, ul. Wita Stwosza 2, 40-951 Katowice.

Numer rachunku: 88 1090 1186 0000 0000 1802 9879. Strona internetowa: www.referendarz.pl

Zespół redakcyjny biuletynu: Anna Ludwicyńska (Wrocław), Marcin Budziak (Gdańsk), Maciej Neusser (Kraków), Piotr Kossak (Kraków), Tomasz Woźniak – Myszką (Poznań).

Prawnej Lex dotyczącej programu: LEX dla Sędziego i Prokuratora, skierowanej obecnie do sędziów i prokuratorów oraz asesorów sędziowskich i prokuratorskich, także na referendarzy sądowych – kadry orzekającej, zatrudnionej w wydziałach rejestrowych i wieczystoksięgowych sądów rejonowych;

- w dniu 30 listopada 2004r Zarząd Stowarzyszenia otrzymał od organizatora Spółki TEB Consulting spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Poznaniu (pismo z dnia 23.11.2004r, l.dz. TEBc/214/04) propozycję objęcia honorowym patronatem (wspólnie z Izłą Notarialną w Poznaniu i Stowarzyszeniem Rzecznawców Majątkowych) konferencji na temat: „System wieczystoksięgowy oraz jego znaczenie dla gospodarki w świetle zmian związanych z wprowadzeniem elektronicznej księgi wieczyste” organizowanej w dniu 19 stycznia 2005r w Auli Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu; w dniu 06 grudnia za pośrednictwem poczty elektronicznej organizator konferencji przesłał ponownie zaproszenie wraz z planowanym programem konferencji; w dniu 08 grudnia 2004r Zarząd Stowarzyszenia wystąpił do Spółki TEB Consulting spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Poznaniu o sprecyzowanie propozycji objęcia patronatem honorowym przedmiotowej konferencji; pismem z dnia 10 grudnia 2004r organizator konferencji sprecyzował swoje zaproszenie a Zarząd Stowarzyszenia pismem z dnia 16 grudnia 2004r wyraził zgodę na objęcie konferencji patronatem honorowym, mającej odbyć się w dniach 19-20 stycznia 2005r w Poznaniu;
- w dniu 04 grudnia 2004r odbyło się w Krakowie zebranie Zarządu Stowarzyszenia, podczas którego Zarząd podjął uchwały w przedmiocie m.in.: zmian w treści *Regulaminu pracy Zarządu (...)*, wykreślenia wskazanych osób z listy członków Stowarzyszenia oraz omówiono bieżące problemy i zagadnienia;
- w dniu 09 grudnia 2004r Zarząd Stowarzyszenia otrzymał z Departamentu Kadr w Ministerstwie Sprawiedliwości listę aktualnie zatrudnionych referendarzy sądowych o nadesłanie której zwrócił się w dniu 15 listopada 2004r – z listy wynika że na dzień 01 grudnia 2004r zatrudnionych jest 973 referendarzy sądowych.

OGŁOSZENIA

- W dniu 21 września 2004r przedstawiciele Stowarzyszenia wzięli udział w posiedzeniu Podkomisji do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (druk sejmowy nr 2500 i nr 2696) – w trakcie posiedzenia przedstawiciele przekazali stanowisko Stowarzyszenia w zakresie propozycji zgłoszonych do podkomisji w piśmie z dnia 06.09.2004r. Podkomisja postanowiła przekazać propozycje Stowarzyszenia w przedmiocie zmian w KPC ze swoją rekomendacją do Nadzwyczajnej Podkomisji Sejmowej do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o kosztach sądowych, natomiast pozostałe propozycje, zgodnie z sugestią Przewodniczącego Podkomisji, powinny zostać gruntownie przeanalizowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości (w odrębnym postępowaniu).

- Na dzień **29 stycznia 2005r (sobota)** Zarząd Stowarzyszenia postanowił zwołać Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia.

REGULACJE PRAWNE

- W dniu 08 października 2004r Sejm RP przekazał do Komisji Nadzwyczajnej ds. Zmian w Kodyfikacjach rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Kodeks cywilny oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (druk nr 3213).
- W dniu 19 listopada 2004r Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (druk sejmowy nr 2500, 2696 i 2696-A). Tekst ustawy został przekazany do Sejmu RP. Art. 1 pkt. 5 i art. 2 powołanej ustawy dotyczy zmian w instytucji referendarza sądowego. Art. 1 pkt. 5 ustawy powierza referendarzom sądowym wydawanie nakazów zapłaty w postępowaniu upominawczym (art. 353¹ KPC). Art. 2 dotyczy zmian w PrUSP. Ustawa, zgodnie z art. 5, wchodzi w życie z dniem 06.02.2005r. W dniu 25 listopada i 30 listopada 2004r Senat rozpatrzył ustawę o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (druk nr 839, 839-A i 839-Z)- zostały zgłoszone poprawki.

FORUM

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych a Europejska Unia Referendarzy

Publikujemy sprawozdanie i raport z uczestnictwa p. Marcina Budziaka w Kongresie EUR w dniach 29.09.2004r-03.10.2004r w Luksemburgu.

RAPORT:
Kongres Europejskiej Unii Referendarzy (EUR)
 Luksemburg, 29 września 2004r. – 3 października 2004r.
Temat:
 Harmonizacja funkcji referendarzy po wydaniu dekretu dotyczącego praw nowych społeczności

W kongresie uczestniczyli m.in.: Prezydent Izby Gmin Luksemburga, Minister Biura Publicznego Luksemburga, Prokurator Generalny Stanu dla Księstwa Luksemburga, Prezydent EUR, goście: reprezentanci Rady Europy, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Ministerstwa Sprawiedliwości Hiszpanii i Luksemburga, przedstawiciele Uniwersytetu Bari i Stowarzyszenia Urzędników Sądowych w Kentucky, a także 15 delegacji narodowych urzędników i referendarzy.

Kongres jak co roku odbywał się wg schematu:

1. wystąpienia tematyczne zgłoszonych mówców odnoszące się do działalności i kierunków rozwoju EUR w kontekście tematu głównego kongresu;

2. przedstawienie relacji z działalności członków EUR – stowarzyszeń narodowych referendarzy/urzędników sądowych;
3. sprawozdanie Prezydenta EUR, Sekretarza Generalnego EUR oraz Skarbnika EUR;
4. zatwierdzenie działań władz EUR oraz zatwierdzenie projektu budżetu na następny rok;
5. omówienie spraw bieżących, dotyczących działalności EUR i tak np. w bieżącym roku przyznane zostało honorowe członkostwo Panu Francisco Gutierrez z Gran Canaria w Hiszpanii oraz Pani Maria Dos Santos z Portugalii.

Niniejszym raport przedstawia najistotniejsze tezy oraz problematykę poruszaną podczas obrad Kongresu, zawartą w wystąpieniach tematycznych zgłoszonych mówców i odnoszącą się do działalności i kierunków rozwoju EUR w kontekście tematu głównego Kongresu.

Wstęp. (*wystąpienie p. Gabriele Guarda oraz p. Raymonde Poncin*) Europejska Unia Referendarzy, zwana dalej w treści EUR, miała swój początek w 1967 roku w Karlsruhe w Niemczech i została zainicjowana przez profesjonalne organizacje o podobnym profilu z Niemiec, Austrii, Belgii, Francji i Wielkiej Brytanii. Kraje takie jak Japonia, Mali, Maroko i Tunezja podjęły współpracy z EUR jako członkowie stowarzyszeni. Jednym z głównych celów, który przyświeca EUR jest udział w rozwoju i harmonizacji europejskich systemów prawnych, jak również reprezentowanie i gwarantowanie rozwoju profesjonalnych zainteresowań członków EUR w oparciu o cele Europejczyków i innych podmiotów międzynarodowych.

EUR czerpie dużo ze statusu doradcy (obserwatora) przy Radzie Europy, gdzie szczególny nacisk kładzie się na poprawienie skuteczności działania sądów i zjednoczenie systemów prawnych Europy. Zadanie to ma właśnie szczególne znaczenie dla EUR, gdyż kreuje sposób myślenia, w którym urzędnik będzie zdolny i jednocześnie zobligowany do zajęcia znaczącego miejsca w konstrukcji europejskiego systemu prawnego. Przypomnienia wymaga, że reprezentanci EUR brali udział przez kilka lat w pracach Rady Europy, a od początku 2004 roku już jako obserwator m.in. w programach CEPEJ – Europejskiej Komisji dla Poprawienia Skuteczności Wymiaru Sprawiedliwości. Zgodnie z dyrektywami CEPEJ referendarze i urzędnicy mają odgrywać podstawową rolę w administracji sprawiedliwości i sądów. Ich zadaniem jest zbliżenie obywateli i sędziego, dając w ten sposób społeczeństwu lepszy dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Podkreślić także należy rolę EUR w opracowaniu propozycji założeń dla Europejskiego Parlamentu i Rady Europy pracujących nad regulacją tworzącą instytucję Europejskiego Nakazu Zapłaty.

Zwrócić należy uwagę, że formalne i praktyczne przygotowanie referendarzy sądowych kreują ten zawód jako sztab niezależnej służby cywilnej obsługującej wymiar sprawiedliwości, zakotwiczony w swym statusie w Konstytucji Europejskiej. Przeniesienie niejurysdykcyjnych kompetencji sędziego na referendarza, czy nawet części zadań jurysdykcyjnych przyczyniło się do polepszenia działania wymiaru sprawiedliwości, jego widocznego przyspieszenia i tym samym lepszej obsługi obywateli.

Opierając się na powyżej wskazanych przymiotach zawodu referendarza sądowego oraz

analizując różne ustawodawstwo Państw zarówno tych zrzeszonych w EUR jak i innych krajów Europy, wskazać można na możliwość zarysowania konturów jednego typu urzędnika czy referendarza dla którego opracowywany jest projekt nazwany „modelową ustawą europejskiego urzędnika”. Model tej ustawy został zaaprobowany jednomyślnie podczas kongresu EUR w 1997 roku w Alicante. Tamże też, Luksemburskie Stowarzyszenie Urzędników opierając się na swym profesjonalnym ponad dwudziestoletnim doświadczeniu zaproponowało poszerzenie zakresu dotychczasowych czynności na nowe kompetencje dla urzędników, która tworzyłaby kadre zarządzającą lub też sztab urzędników wyższego szczebla w zamkniętej strukturze kariery, ze znaczącym i wciąż powiększającym się zakresem ich odpowiedzialności. Naturalnym wydaje się dążenie EUR aby w zakresie powierzonych referendarzom spraw kłaść głównie nacisk na rozwijanie spraw z materii niejurysdykcyjnej.

Naturalna tendencja do balansowania pomiędzy modelem francuskim – z karierą tradycyjnego urzędnika a nowoczesnym modelem niemieckim, wskazują na niezaprzeczone zalety systemów niemieckiego i austriackiego. Wiązać się to powinno z dynamiczną tendencją do przydzielania również urzędnikom nowych kompetencji jako, że są to elementy, które w ten sposób umożliwią powstanie konstrukcji europejskiego systemu wymiaru sprawiedliwości, a który to system nieuchronnie będzie rozwijał się drogą przetartą przez Niemcy i Austrię, a tym samym harmonizacja funkcji referendarzy i urzędników nie pozostanie jedynie wizją.

Inicjatywy Rady Europy mające na celu zwiększenie wydajności systemu sądowiczego (*wystąpienie opracował: p. M. E. Desch – Prezydent CEPEJ ze Strasburga*).

Rada Europy usiłuje zbudować strukturę normatywną oferującą państwom realną podstawę prawną do zbudowania efektywnego systemu prawnego: sprawiedliwego, szybkiego i niezbyt drogiego. Zmiana struktury wymiaru sprawiedliwości (normatywna) ma decydujące znaczenie dla krajów, które od 1989 roku zmieniają swoje dotychczasowe systemy prawne. Jednakże jest to nie mniej ważne dla wszystkich 45 państw członkowskich (EUR), dla których systemowa skuteczność prawa odgrywa podstawową rolę.

Europejski Trybunał Praw Człowieka, szczególnie na podstawie art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sankcjonuje państwa, które nie szanują podstawowych zasad takich jak: szybkość postępowania, niezależność i bezstronność sądu – sprawiedliwego i dostępnego dla wszystkich z pełną gamą możliwości procesowych, przejrzystych przy podejmowaniu decyzji. Całość tych zasad oraz prawoznawstwo winna tworzyć w Europie jednolitą bazę prawną a przy okazji źródło inspiracji do tworzenia norm, w ramach których systemy prawne powinny działać. Aby osiągnąć cel efektywnego wymiaru sprawiedliwości i jakości, nie wystarczy opracować norm i procedur. Decydujące jest, by wziąć pod uwagę prawdziwe potrzeby obywateli oraz zaspokoić ich oczekiwania co do wymiaru sprawiedliwości.

Powyższe oczekiwania mają wyraz przede wszystkim w dążeniu do zapewnienia powstania stosunku zaufania – zaufanie ze strony sądu do osoby z jednej strony oraz sądu i prawników z drugiej strony. Konieczne jest też zaufanie do państwa, gdzie obywatele mają gwarancję, iż ich system prawny szanuje ich

podstawowe zasady, które tworzą dorobek Zjednoczonej Europy przy równoczesnym szacunku do kultury prawnej i odmienności proceduralnych w ich państwach narodowych. Wychodząc temu naprzeciw, w 1997 roku głowy państw i rządów na spotkaniu w Strasburgu potwierdziły potrzebę rozpatrzenia kwestii zmian systemów prawnych, które będą respektowały prawa człowieka. Komitet Rady Ministrów wcielił procedurę monitorowania zmian systemu prawnego CEPEJ – system ten tworzy pojedyncze forum, którego zadaniem jest dzielenie się wiedzą o eksperymentach i najlepszych praktykach, które mogą być pomocne w ulepszeniu systemów prawnych.

Zasadniczą kwestią dla wdrożenia programu było uzyskanie wyjaśnień i pomocy urzędników, w szczególności urzędników wymiaru sprawiedliwości i prawników, których wkład pracy w praktyczne tworzenie systemu prawnego jest zasadniczy. W tym zakresie CEPEJ zaczął swą pracę w 2003 roku poprzez zmianę swej filozofii działania, metod i narzędzi jakimi się posługuje, tak aby dostosować się w możliwie najlepszy sposób do swego podstawowego zadania: wskazania instrumentów Radzie Europy, wskazać obszary w których skuteczność wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich winna zostać zmieniona, a także wskazać na właściwe przygotowanie pracowników wymiaru sprawiedliwości i użytkowników sprawiedliwości.

Program pilotażowy (*la grille-pilote*) – został stworzony przez CEPEJ dla oceny funkcjonowania systemów prawnych w poszczególnych krajach Europy. Od samego początku funkcjonowania programu dla CEPEJ było jasne, że zbieranie i przetwarzanie dokładnych i godnych zaufania danych dotyczących systemów prawnych państw stworzone zostało po to, by umożliwić badanie i analizę tych systemów. Tym sposobem zaadoptowano program (*la grille-pilote*) jako bazę do oceny systemów prawnych, mających na celu otrzymanie ich obiektywnego obrazu. Baza miała być porównywalna i oparta na kryteriach uzgodnionych przez państwa dokonujące zmian systemów prawnych. Konkretnie, jest to formularz – lista około stu pytań w zakresie ilościowej i jakościowej natury dotycząca różnych aspektów systemu prawnego.

Program *la grille-pilote* jest poklasyfikowany i generalnie obejmuje następujące obszary:

1. ogólne dane;
2. dostęp do wymiaru sprawiedliwości i sądów (pomoc prawna/koszty procesu/pracownicy sądów i petenci);
3. działanie (relacja działanie/skuteczność);
4. techniczne centra informacyjne o sądach;
5. sprawiedliwy proces (trwanie procedur);
6. sędziowie;
7. Ministerstwo Sprawiedliwości;
8. prawnicy;
9. mediatorzy i procedury mediacji;
10. egzekucja i wykonywanie innych decyzji roboczych sądu.

Z danych przedstawionych podczas Kongresu wynika, że trzy państwa odpowiedziały na przedstawiony kwestionariusz programu i można stwierdzić, że pierwsze efekty są bardzo zachęcające. Ostateczny dokument ma bowiem przedstawiać prawdziwą informację o działaniu wymiaru sprawiedliwości w Europie. Oczywiście, to doświadczenie pokazało pewne luki w kwestionariuszu, który w najbliższym czasie musi zostać zmieniony dla

sprecyzowania pewnych zagadnień i przyszłych ocen. I tak na przykład: aktualna ankieta obejmuje pytanie o określenie liczby sędziów i pytanie o liczbę sztabu administracyjnego działającego w sądach. Analiza tych odpowiedzi pokazała że czynnik, który miał zmierzyć zaplecze orzekające był niepoprawnie skonstruowany. Tym sposobem zdecydowano się dodać pytanie o liczbę urzędników związanych z wymiarem sprawiedliwości, odróżniając ich od personelu sądowego.

Problem rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie jest postrzegany jako jeden z najwrażliwszych.

Jednym z zasadniczych celów CEPEJ powinno być wdrożenie projektów i działań skutecznie przyczyniających się do spadku liczby podmiotów skarżących się do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z uwagi na naruszenie art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, w szczególności na naruszenie ich prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Aby temu sprostać CEPEJ przygotowała projekt programu, który został zaakceptowany przez Komitet Ministrów Rady Europy. W dalszej kolejności Komitet przyjął nowy cel, który zakładał że każdy system prawny kraju członkowskiego traktuje każdego przedsiębiorcę podobnie i gwarantuje mu prawo rozpoznania sprawy w optymalnym i przewidywalnym terminie. Szczegółowy program CEPEJ dotyczący rozpatrywania każdej sprawy w optymalnej i przewidywalnej granicy czasowej został przyjęty 11 czerwca 2004 roku. Program jest dostępny na stronie EUR pod adresem: www.rechtspfleger.org.

Analizując systemy prawne CEPEJ musi wskazać nowym państwom członkowskim jak mają podchodzić do zmiany procedur, tak aby nowe rozwiązania były pragmatyczne, realistyczne i tym samym przydatne. Ponadto, zwrócenie szczególnej uwagi na problemy obywateli w wymiarze sprawiedliwości powinno wdrażać poszukiwanie nowych rozwiązań, które na podstawie programu wskażą linię działania państwa i skupią ją wokół spraw związanych z procedurą, a także adwersarzy procesu w państwach członkowskich. Polityka ta ma być jedynie sugestią i nie ma prowadzić do sporów.

W 2003 roku CEPEJ wprowadziła w życie pełną współpracę dwustronną pomiędzy państwami: jedną z Holandią w przedmiocie racjonalnego i geometrycznego umiejscowienia jurysdykcji, a drugą ze Szwajcarią w zakresie mediacji. Państwa te wykorzystały efekty współpracy poprzez wprowadzenie u siebie wewnętrznych reform w zakresie dotyczących tych płaszczyzn współpracy. Stały dialog pomiędzy CEPEJ i adresatami procesu reform wskazuje na prawidłowe wykonanie zadań programowych.

W ramach swego programu CEPEJ zdecydowała się:

1. zaadoptować obecny kształt programu i działań z nim związanych;
2. przedstawić instrukcje by nakreślić sposób jego wprowadzania w życie biorąc pod uwagę obserwacje poczynione w państwach członkowskich jak również odpowiedzi uzyskane w ramach planu pilotażowego dotyczącego oceny systemów sądowych;
3. na przedstawienie powyższego programu Komitetowi Ministrów Rady Europy.

Dokumenty związane z powyższym programem:

1. Rezolucja (76) 5 dotycząca pomocy prawnej w sprawach cywilnych, obrotu prawnego i administracyjnych;
2. Rezolucja (78) 8 dotycząca pomocy i porad prawnych;
3. Rekomendacja numer R (81)7 dotycząca pomiaru ułatwień dostępu do sądu;
4. Rekomendacja numer R (84)5 dotycząca zasad procedury cywilnej których zadaniem jest usprawnienie funkcjonowania sądownictwa;
5. Rekomendacja numer R (86) 12 dotycząca pomiarów określających zapobieganie i zmniejszenie nadmiernego obciążenia w sądach;
6. Rekomendacja numer R (87) 18 dotycząca uproszczenia spraw kryminalnych;
7. Rekomendacja numer R (93) 1 dotycząca efektywnego dostępu do sądu oraz pomocy prawnej dla najuboższych;
8. Rekomendacja numer R (94) 12 dotycząca niezależności, efektywności i roli sędziów;
9. Rekomendacja numer R (95) 5 dotycząca wprowadzenia i usprawnienia funkcjonowania systemu odwoławczego oraz procedur w cywilnych i gospodarczych sprawach;
10. Rekomendacja numer R (95) 12 dotycząca zarządzania sprawami kryminalnymi;
11. Rekomendacja numer R (98) 1 dotycząca mediacji rodzinnej;
12. Rekomendacja numer R (99) 19 dotycząca mediacji w sprawach karnych;
13. Rekomendacja numer R (2000) 19 dotycząca roli publicznego prowadzenia spraw w zakresie dotyczącym spraw karnych;
14. Rekomendacja numer R (2000) 21 dotycząca wolności wykonywania profesji prawnika;
15. Rekomendacja numer R (2001) 2 dotycząca planowania i replanowania systemów sądowych i prawnych systemów informacyjnych w efektywny sposób w zakresie dostępnych środków;
16. Rekomendacja numer R (2001) 3 dotycząca dostępu do sądu oraz innych organów ochrony prawnej za pośrednictwem nowych technologii;
17. Rekomendacja numer R (2001) 9 dotycząca alternatywy dla procesu pomiędzy władzą administracyjną a osobami prywatnymi;
18. Rekomendacja numer R (2002) 10 dotycząca mediacji w sprawach cywilnych;
19. Rekomendacja numer R (2003) 14 dotycząca współdziałania systemów informacyjnych w sektorze sprawiedliwości;
20. Rekomendacja numer R (2003) 16 dotycząca wykonania decyzji administracyjnych i sądowych na gruncie prawa administracyjnego;
21. Rekomendacja numer R (2003) 17 dotycząca wymuszeń.

Reorganizacja procedur w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w Strasburgu w kontekście punktu 14 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (*wystąpienie opracował: p. Władimir Zagrebelsky – Sędzia z Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu*).

Została omówiona i przedstawiona ogólna struktura Trybunału, ze szczególnym naciskiem na dane statystyczne, dotyczące liczby oraz kategorii spraw wnoszonych przed Trybunał a także skalę wzrostu spraw. Drogą do poprawienia wydajności Trybunału byłaby selekcja spraw poddawanych pod rozagę Trybunałowi dokonywana już w państwie członkowskim

a także uproszczenia w procedurze postępowania przed Trybunałem.

Propozycję uregulowań dla Parlamentu Europejskiego i Rady Europy w przedmiocie prac nad wydaniem procedury dla Europejskiego Nakazu Zapłaty (*wystąpienie opracował: p. Jeannine Dennewald – attaché rządu w Ministerstwie Sprawiedliwości Luksemburga*).

Dokonano podsumowania stanowisk członków EUR wraz z możliwymi rozwiązaniami i propozycjami dla funkcjonowania Europejskiego Nakazu Płatniczego. Ze względu na zgłoszenie przez członków EUR dosyć odmiennych propozycji w zakresie przyjętej procedury oraz podmiotów, których nakaz miałby dotyczyć, jak i zakresu przedmiotowego nakazu (inne sprawy poza sporami transgranicznymi), wartości długu, postępowania dowodowego (dokumentów jakie winny zostać uznane za dostateczną podstawę wydania nakazu) oraz istnienia należności prace nad nakazem będą kontynuowane. W trakcie Kongresu pojawiły się wątpliwości czy nakaz powinien mieć formę dyrektywy czy też rozporządzenia.

Stanowisko Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych dotyczące Europejskiego Nakazu Płatności zostało przekazane do Luksemburga w sierpniu 2004 roku.

Nowe funkcje procesowe do wykonywania przez Europejskiego Referendarza Sądowego (*wystąpienie opracował: p. Giorgio Costantino – profesor Uniwersytetu w Bari*).

Wskazano na nowe obszary, w których możliwym jest poszerzenie kompetencji referendarzy/urzędników, a to: proces cywilny, zarządzanie budynkami, zarządzanie sądem. Obecnie kompetencje i przynależność do Europejskiej Unii Sądowych Pracowników Cywilnych, wpisuje referendarzy sądowych w "Statutowy Model Europejskiego Pracownika Cywilnego". Ostatnio we Włoszech rozpoczęto efektywne stosowanie zarządzenia, by upowszechnić pomysł, który zakłada efektywną pracę, nowy sposób zarządzania sądem, nową organizację biura sądowego, odnośnie których to zadań pracownicy cywilni mają odegrać decydujące znaczenie.

Kompletna realizacja procesu cywilnego w oparciu o techniki telematyczne jest w fazie eksperymentowania w siedmiu sądach. Zakłada ona reorganizację biura sądowego m.in. poprzez użycie instrumentów informatycznych, co powinno przyczynić się do lepszej organizacji tego samego zakresu reformy, ale i jego wprowadzenie jest trudne głównie z powodu braków organizacyjnych. Promowanie kultury „skutku i wydajności” biura sądowego oraz realizacja procesu telematycznego, powinny skierować inicjatywę w rozpowszechnianie postulatów, by zainwestować cały wysiłek i podejmować wszelkie próby w rozpowszechnianie opinii, że wymiar sprawiedliwości jest strukturą, do utrzymania której mogą i muszą być włączone wszystkie podmioty: sędziowie, prawnicy, jak i osoby działające w papierowym archiwum. W praktyce włoskiej jedyną drogą do efektywnej realizacji celu polegającego na zarządzaniu budynkami i zarządzaniu sądem, wydaje się występowanie ze zdecydowanym głosem o pełen zakres instrumentów zarządczych, łącznie z prawem reprezentacji. W tym kontekście, propozycje Europejskiej Unii Sądowych Pracowników Cywilnych stanowią udział w opracowaniu norm przypisujących tejże profesjonalnej grupie nowych zadań: wydawania nakazów zapłaty, powierzenie zarządzania

nieruchomościami sądowymi oraz prowadzenie procedury polubownej.

Z uwagi na pojawienie się głosów przeciwnych takiemu kierunkowi reform należałoby wskazać, jakie obszary nowych kompetencji mają zdecydowanie pozytywny i rozwojowy charakter, a następnie zweryfikować te zadania, które wykraczałyby poza nakreślone w projekcie kompetencje (zagadnienia związane z wydawaniem nakazów zapłaty, zarządzaniem nieruchomościami sądowymi i ich obsługą, wykonywaniem spraw o charakterze polubownym).

Reforma procesu w zakresie jurysdykcji polubownej (dobrowolnej jurysdykcji) w Hiszpanii (*wystąpienie opracował: p. Jesus Seoane Cacharrón – członek Komitetu Hiszpańskiego Ministerstwa Sprawiedliwości*).

Dobrowolna jurysdykcja, ma swoje źródło w Digestach prawa rzymskiego, w którym to prawie osiąga się cel procesu przy pomocy negocjacji wymuszających porozumienie zainteresowanych, ograniczając rolę sędziego do rozpoznania tego porozumienia.

Według profesora uniwersyteckiego Proceduralnego Prawa i jednocześnie Urzędnika Najwyższego Sądu Nosete Reddle, "cesio iure" i "confesio in iure", są zawsze najlepszymi przykładami sądowych reguł bez istnienia kontrowersji, przynoszącymi konkretne skutki, które bez nich nie miałyby miejsca. Interwencja Sądu nie zawsze musi zależeć od istnienia konfliktu, ale jest też wskazana czy wręcz konieczna, w sytuacjach kiedy zachodzi potrzeba zagwarantowania pewności co niektórych praw lub co do określonej działalności, która nie musi być kontestowana ściśle jurysdykcyjnie. Jak wskazywał prof. Habscheid na Kongresie EUR w Berlinie w 1989 roku (publ. „Referendarz w Europie”), należy rozważyć jak europejska instytucja urzędnika powinna się rozwijać, wskazując przy tym, iż działalność Sądu nie wyczerpuje się w działalności jedynie jurysdykcyjnej, polegającej na wydaniu orzeczenia, ale też oddziałuje na sferę z zakresu zarządzania sprawiedliwością, która to sfera jest bardzo szeroka w kontekście sądownictwa polubownego.

Pojawiła się koncepcja, aby wykonywanie sądownictwa polubownego powierzyć Europejskiemu Urzędnikowi Orzekającemu, podając jako przykład modele: niemiecki, austriacki i angielski. Powierzenie kompetencji może jednak natrafić na przeszkody np. konieczności rozważenia natury prawnej sądownictwa polubownego, które wg niektórych doktryn ma charakter administracyjny.

Przykładem powierzenia kompetencji urzędnikom sądowym w powyższym zakresie może być Hiszpania, której Narodowa Szkoła Sekretarzy Sądowych od kongresu Latinoamerykańskiego Prawa Proceduralnego w 1950 roku, w szczególności od czasu jej wejścia w struktury Unii Europejskiej, wprowadziła zapis w ustawie z dnia 01 lipca 1985 roku o władzy sądowej, która to ustawa powierzyła sekretarzowi sądowemu możliwość złożenia wniosku do sędziego o wydanie ostatecznego postanowienia w sprawie polubownej (artykuł 290 ustawy).

Współpraca Europejskiej Unii Referendarzy z Radą Europy (*wystąpienie opracował Jean –Jacques Kuster*).

Głównym zamierzeniem EUR jest bezpośredni udział w tworzeniu, rozwoju jak i harmonizacji praw oraz reprezentacja i gwarancja realizacji profesjonalnych zainteresowań jej członków.

Realizacją celów, dla których EUR została powołana było, m.in. uczestnictwo jej władz w pracy komitetu ekspertów zajmującego się funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości. W 1990 roku, tj. od momentu zrzeszenia krajów Europy Środkowowschodniej, EUR zajmuje się również przygotowaniem projektów ustawodawczych Rady Europy przeznaczonych dla tych krajów. W październiku 2001 roku EUR otrzymała stałą pozycję współpracownika (obserwatora) Rady Europy, a z uwagi na szeroka gamę zainteresowań może mieć swój udział w jej pracach z możliwością przedstawiania swoich propozycji ustawodawczych.

Powyżej przytoczone przykłady wskazują, że współpraca EUR z Radą Europy staje się współpraca aktywną, a sam fakt przyznania EUR statusu obserwatora dodatkowo wzmocnia jej pozycję jako reprezentanta zrzeszonych zawodów prawniczych. EUR planuje uzyskać uprzywilejowaną pozycję z uwagi na wysokie kwalifikacje reprezentowane przez zawód urzędnika i referendarza, występujących wspólnie w EUR.

Program prac EUR na 2004 rok jest skierowany głównie na wyeksponowanie podstawowych kwestii:

- pierwsza wiąże się ze skutecznością wymiaru sprawiedliwości w aspekcie dotyczącym czasu trwania postępowania i oceny systemów prawnych. Postulat określenia ostatecznego terminu zakończenia postępowania związany jest przede wszystkim z negatywną oceną skutków przewlekłości postępowań, występujących w europejskich systemach prawnych, które tego zagadnienia jeszcze do tej pory w swoim ustawodawstwie nie uwzględniają. Kilka prac, zainicjowanych przez EUR było bezpośrednio albo pośrednio poświęconych powyższemu zagadnieniu i tak np. projekt ustawy o Modelu Europejskiego Urzędnika opracowany przez EUR w 1995 roku, proponujący na wstępie wprowadzenie instytucji referendarza do krajów europejskich, aby tym samym ulepszyć skuteczność sądów i zagwarantować obywatelom rozpoznanie sprawy w sensownym terminie, w oparciu o polecenie Komitetu Ministrów Rady Europy zawartym w rekomendacji numer 86/12;
- druga kwestia wiąże się przedsięwzięciami o charakterze cywilnym, z serią organizowania konferencji i dyskusji o działalności i usprawnianiu wymiaru sprawiedliwości.

Opracował: Marcin Budziak (Gdańsk)

Niniejszy numer przygotował Zespół Redakcyjny
Data wydania: 17.12.2004r

Zespół Redakcyjny Biuletynu zastrzega, że nie ponosi odpowiedzialności za treść materiałów zgłoszonych do publikacji.